

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW W ŁODZI
90-425 Łódź, ul. Piotrkowska 99
tel.: (+48) 42 635 80 00, fax: (+48) 42 630 17 83
Regon 004343702, NIP 725-14-04-997

Łódź, 05-09-2023 r.

WUOZ-ZRR.5183.91.2023.RB

URZĄD GMINY KONOPNICA
UL. RYNEK 15
98-313 KONOPNICA

ZALECENIA KONSERWATORSKIE

W związku z otrzymanym pismem z dnia 25 lipca 2023 r. (data wpływu: 25 lipca 2023 r.) znak: SO.4120.3.2023 w sprawie wydania przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej ŁWKZ) zaleceń konserwatorskich na mocy art. 27 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840, ze zm., dalej: u.o.z.o.z.) dotyczących cmentarza wojskowego w Konopnicy (pow. wieluński, gm. Konopnica), ŁWKZ przedstawia swoje stanowisko.

Cmentarz wojskowy przy ul. Bohaterów Września w Konopnicy (pow. wieluński, gm. Konopnica) mieszczący się na działce o nr ewidencyjnym 612 objęty jest ochroną konserwatorską poprzez ujęcie cmentarza w wojewódzkiej ewidencji zabytków (dalej WEZ) oraz gminnej ewidencji zabytków (dalej GEZ). Pomnik centralny mieszczący się na terenie ww. cmentarza objęty jest indywidualnie ochroną konserwatorską poprzez ujęcie w WEZ ruchomych. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi posiada kartę ewidencyjną obiektu ruchomego.

Prace przy obiektach nie wpisanych do rejestru zabytków nie wymagają uzyskania pozwolenia na prowadzenie prac wydanego na podstawie art. 36 ustawy u.o.z.o.z., natomiast działania przy obiektach ujętych w WEZ i GEZ są opiniowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wszelkie działania mogące doprowadzić do naruszenia substancji zabytkowej lub zmiany wyglądu obiektu wymagają uzgodnienia z ŁWKZ.

Działając na podstawie art. 27 u.o.z.o.z. (Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku) ŁWKZ przedstawia swoje stanowisko.

Na podstawie posiadanych materiałów (m.in. karty ewidencyjnej cmentarza - opr. ARGUS, data: 1989 r.; karta ewidencyjna pomnika – opr. Grażyna Skonieczna, data: 21 lipca 1977 r.) i przeprowadzonych oględzin w dniu 16 marca 2023 r. stwierdza się, że obiekt posiada wartość zabytkową – artystyczną, historyczną. Stan zachowania cmentarza należy określić jako dostateczny. Wykład z płyt betonowych miejscowo poklawiszowany, zwłaszcza w sąsiedztwie drzew. Niektóre płyty spękane. Ogrodzenie z cegły wapienno-piaskowej utraciło statykę i zagraża runięciem. Widoczne braki fugi oraz cegieł. Elementy metalowe tj. przęsla oraz brama z furtką w znacznym stopniu skorodowane. Daszek słupków (granit) wtórny. Wtórne krzyże oraz obrzeża kwater w stanie bardzo dobrym. Miejscowe braki nasadzeń w wewnętrznych polach kwater. Pomnik centralny (beton) w znacznym stopniu porażony mikroorganizmami, posiada spękania i ubytki w warstwie

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 99, 90-425 Łódź, tel.: 42 631 78 92, fax: 42 630 17 83
e-mail: sekretariat@wuoz-lodz.pl
<https://www.wuoz-lodz.pl>

Administratorem danych osobowych jest Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej informacji znajdziesz na stronie www WUOZ: [RODO](#) lub pod numerem telefonu: 42 631 78 92.

tynku, którego fragmenty grożą odpadnięciem. Brak elementów militarnych (hełmy) na głazie. Podstawa pomnika obłożona wtórnie płytami granitowymi posiada znaczne ubytki spoin. Skrajne płyty podstawy luźno ułożone, grożą odpadnięciem. Stan zachowania ww. obiektu narusza estetykę miejsca pamięci oraz zagraża osobom przebywającym. W efekcie prac prowadzonych na terenie cmentarza w latach minionych zmieniono układ kwater na cmentarzu, wymieniono wykład nawierzchni. Pomnik centralny w wyniku prac tynkarskich utracił wyrazistość detalu.

W związku z powyższym ŁWKZ zaleca:

1. Systematyczne przeprowadzanie prac utrzymujących czystość na terenie obiektu;
2. Przeprowadzanie bieżącej pielęgnacji drzewostanu oraz nasadzeń;
3. Uzupełnienie nasadzeń w obszarze kwater oraz przywrócenie historycznych nasadzeń okalających wewnętrzne pole cmentarza – róż. Możliwe jest wprowadzenie w obrębie wewnętrznego pola kwater nasadzeń roślin płożących - irga, jałowiec lub ostrokrzew, berberys, pod które zostanie zastosowane odpowiednie podłoże oraz kora;
4. Naprawę lub wymianę wykładu cmentarza na płyty granitowe oraz kostkę granitową. Możliwe jest wytyczenie alei głównej poprzez zastosowanie miksu płyt granitowych z kostką granitową – projekt należy przedłożyć do zaopiniowania przez ŁWKZ. Zaleca się nieznaczne zmniejszenie terenu utwardzonego zamkniętego opornikami, ze względu na system korzeniowy drzew z prawej strony cmentarza (względem wejścia głównego);
5. Powrót do historycznego układu kwater, z jednoczesnym rozplanowaniem krzyży w kwaterach;
6. Wykonanie nowych słupków ogrodzeniowych z odpowiednim zbrojeniem oraz podmurówki, z odtworzeniem czterospadowych daszków słupków na wzór historycznych. ŁWKZ dopuszcza zastosowanie materiałów nawiązujących do okresu powstania cmentarza. Możliwe jest obłożenie bryły ogrodzenia płytami kamiennymi – piaskowiec, granit. W kwestii przęseł, bramy oraz furtki ŁWKZ stoi na stanowisku, by poddać je pracom konserwatorskim, a w sytuacji złego stanu technicznego dopuszczalne jest wykonanie nowych elementów. Dozwolone jest wykonanie ogrodzenia kutego zamocowanego do murowanych słupków i podmurówki. Ewentualny projekt ogrodzenia, bramy i furtki należy wcześniej przedłożyć ŁWKZ w celu jego zaopiniowania. Należy podkreślić, iż projektowane ogrodzenie musi nawiązywać formą, stylem do innych realizacji powstałych w okresie powojennym, które zwyczajowo nazywa się Miejscami Pamięci Narodowej.
7. Poddać pracom konserwatorskim pomnik centralny. Niezbędne jest poddanie elementów pomnika czyszczeniu z wtórnych nawarstwień m.in. materiałów budowlanych i osadów itp., oraz wykonanie zabiegów konserwatorskich mających na celu wyeliminowanie niebezpiecznych dla materiału drobnoustrojów. Konieczne jest skucie wtórnych warstw tynkarskich i poddanie analizie stanu technicznego pomnika zwłaszcza strefie przyziemia i części zawieszanej. W razie potrzeby możliwe jest wzmocnienie bryły pomnika poprzez zastosowanie trzpieni – prętów ze stali nierdzewnej, wpuszczanych i mocowanych wewnątrz obiektu. Możliwe jest zastosowanie siatki zbrojącej na płaskie powierzchnie pomnika – oprócz wizerunku orła i płaskorzeźby w tylnej części monumentu. Należy nałożyć nową wyprawę tynkarską z wykorzystaniem zaprawy wapienno-cementowej z dodatkiem trasy. Faktura i kolorystyka pomnika powinna nawiązywać do historycznego wyglądu pomnika tj. tynk nakrapiany (lub inny po uzgodnieniu z ŁWKZ) w odcieniu szarości. Ponadto ŁWKZ proponuje wyeksponowanie wizerunku orła oraz płaskorzeźby poprzez zastosowanie wyprawy tynkarskiej, która podkreśli detale wspomnianych elementów pomnika, oraz która posiadać będzie barwę białą.
8. Poddanie dwóch wtórnych tablic inskrypcyjnych pracom konserwatorskim;

9. Wymianę wykładu podstawy pomnika z wtórnych płyt granitowych o różnych odcieniach, na jednolity materiał zastosowany również w pozostałej części cmentarza;
10. Odtworzenie na eratyku dwóch sztuk hełmów wojskowych używanych w okresie II wojny światowej przez żołnierzy Wojska Polskiego z tworzywa sztucznego. Wybór materiału pomoże zmniejszyć prawdopodobieństwo kradzieży i dewastacji, co miało miejsce w latach poprzednich;
11. Odtworzenie historycznego metalowego znicza sprzed pomnika centralnego i poddanie obecnego znicza betonowego pracom konserwatorskim z zastosowaniem materiałów podobnych do tych zastosowanych przy pomniku;
ŁWKZ proponuje również montaż tablicy zawierającej informacje o obiekcie i osobach poległych oraz wydarzeniach historycznymi związanymi z nekropolią.

Wszystkie wymienione powyżej działania należy wykonać z zachowaniem szczególnej ostrożności.

Otrzymanie powyższych zaleceń nie zwalnia strony z uzyskania opinii ŁWKZ. Przed podjęciem działań na terenie cmentarza wojennego w Konopnicy należy przedłożyć ŁWKZ program prac w celu zaopiniowania.

Aleksandra Stępień

Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków

Otrzymują:

1. Adresat
2. aa.

Sprawę prowadzi: Rafał Bloch – Inspektor Wydział Zabytków Ruchomych i Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi, Tel. (42) 635-80-05

INFORMACJA DOTYCZĄCA PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (dalej Rozporządzenie) informujemy, że:

1. Administratorem Państwa danych osobowych jest Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Siedzibą Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jest Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi ul. Piotrkowska 99, 90-425 Łódź. Kontakt jest możliwy za pomocą telefonu: /42/ 635-80-00; adresu e-mail: sekretariat@wuoz-lodz.pl; skrytki ePUAP: /WUOZ-Lodz/skrytka.

2. W sprawach związanych z danymi osobowymi prosimy o kontakt z Inspektorem ochrony danych poprzez adres e-mail: iod@wuoz-lodz.pl.

3. Państwa dane osobowe przetwarzane będą w celu realizacji czynności urzędowych w związku z wypełnieniem obowiązku prawnego ciążącego na Administratorze (art. 6 ust. 1 lit. c Rozporządzenia), wykonywaniem zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej (art. 6 ust. 1 lit. e Rozporządzenia), realizacji umowy, wydania decyzji/ postanowienia/ pozwolenia lub zezwolenia/ zaświadczenia, udzielenia informacji publicznej w sprawach należących do właściwości rzeczowej Administratora, prowadzenia postępowania egzekucyjnego, wpisania lub wypisania obiektu z rejestru.

4. W związku z przetwarzaniem danych w celach wskazanych powyżej, Państwa dane osobowe mogą być udostępniane innym odbiorcom lub kategoriom odbiorców. Odbiorcami danych mogą być:

4.1. podmioty upoważnione do odbioru Państwa danych osobowych na podstawie odpowiednich przepisów prawa;

4.2. podmioty, które przetwarzają Państwa dane osobowe w imieniu Administratora, na podstawie zawartej umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych (tzw. podmioty przetwarzające).

5. Państwa dane osobowe będą przetwarzane przez okres niezbędny do realizacji wskazanego powyżej celu, a także przez wymagany przepisami prawa okres archiwizacji zgodny z kategorią archiwalną, wynikającą z Jednolitego rzeczowego wykazu akt organów zespolonej administracji rządowej w województwie i urzędów obsługujących te organy.

6. W związku z przetwarzaniem przez Administratora danych osobowych przysługuje Państwu:

6.1. prawo dostępu do treści danych, na podstawie art. 15 Rozporządzenia;

6.2. prawo do sprostowania danych, na podstawie art. 16 Rozporządzenia;

6.3. prawo do usunięcia danych, na podstawie art. 17 Rozporządzenia;

6.4. prawo do ograniczenia przetwarzania danych, na podstawie art. 18 Rozporządzenia;

6.5. prawo wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych, na podstawie art. 21 Rozporządzenia.

(Uwaga: realizacja powyższych praw musi być zgodna z przepisami prawa, na podstawie których odbywa się przetwarzanie danych oraz dotyczącymi archiwizacji).

7. W przypadku, w którym przetwarzanie Państwa danych odbywa się na podstawie zgody (tj. art. 6 ust. 1 lit. a Rozporządzenia), przysługuje Państwu prawo do cofnięcia jej w dowolnym momencie.

8. Macie Państwo prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uznają Państwo, że przetwarzanie danych osobowych narusza przepisy Rozporządzenia.

9. Podanie przez Państwa danych osobowych jest obowiązkowe i jest warunkiem prowadzenia sprawy w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Łodzi.

10. Państwa dane nie będą przetwarzane w sposób zautomatyzowany w tym również w formie profilowania.